

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oglepju n. pr. (Jan. 31-1929) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va nje s tem dnevom poteka naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

SLIKA ZAPOSLENOSTI POPOLNOMA DRUGAČNA V CHICAGU KOT V NEW YORKU.

Toda Chicago ima kljub temu svoje brezposlece.

Letos je bil položaj glede zaposlenih delavcev boljši v mesecu januarju kot lani. Letos je bilo zaposlenih sedem odstotkov delavcev več v tovarniški industriji in državi Illinois kot v mesecu januarju leta 1928. V vseh industrijah in v tej državi je pa bilo letos v mesecu januarju zaposlenih pet odstotkov in pol več delavcev, kot lani. Zaradi tega se lahko reče, da je položaj glede zaposlenosti v državi Illinois boljši kot v državi New York.

Ako se delavci vzamejo kot celota, tedaj se reče, da je nakupovalna moč delavcev v Illinoisu večja kot lani v mesecu januarju in da so lahko več potrošili za življenske potrebe. Iz tega dejstva zopet sklepajo mnogi, da se položaj delavstva v Illinoisu obrne v teku leta še na boljše in da so opravičeni gledati bodočnost z optimističnimi očmi.

Brezplačna posredovalnica za delo prikazuje položaj nekoliko boljši kot lani. To poročilo pokazuje to tudi s številkami in sicer, koliko delavcev se je prijavilo za vsakih 100 izpraznjenih mest.

Povprečna tedenska mezda v državi in za vse industrije je bila \$28.74, povprečna tovarniška mezda je pa bila \$27.49. Številke o mezdi ne kažejo velikih izprememb zadnjih pet let. Zaradi tega se lahko reče, da so bile delavske mezde zadnjih pet let v državi Illinois precej stalne, dasiravno so se mezde v nekaterih posameznih industrijah povišale ali pa znižale.

Naslednja tablica nam prikazuje, kakšna mezda se je izplačevala leta 1924 in kakšna se je izplačevala v mesecu januarju leta 1927 v raznih industrijah:

Mezde in industrije v Illinoisu	Januar 1924	Januar 1927
Produkcija iz kamna, gline in stekla.....	\$27.61	\$27.81
Produkcija iz kovine: strojev in konvejerjev	28.80	28.96
Produkti iz lesa.....	25.66	25.20
Produkti iz kuhovine in uanja.....	21.29	19.00
Kemikalije, olje in barve.....	25.22	27.22
Tiskovine in papir.....	33.23	34.85
Tekstilni.....	18.83	18.97
Obleka, ženski klobuki itd.....	26.69	26.99
Živeč, neopojne pijače, tobak.....	26.96	26.73
Produkcija sukanca.....	21.18	27.77
Javne potrebe.....	29.90	31.83
Premogovna industrija.....	37.31	30.74
Stavbinska industrija.....	35.72	32.44
Mezda v vseh industrijah.....	\$28.32	\$28.72

Številke kažejo, da delavci ne prejemaajo še nobene knežje mezde, in da podjetniki in njih podporniki zaradi tega govore o poželjivosti delavcev, da prikrijejo svojo lastno lakomnost po večjih dobičkih. Zelo zanimivo bi bilo, ako bi statističarji, ki so preračunili povprečno tedensko mezdo, priobčili zaeno še povprečni tedenski profit podjetnikov. Tedaj bi se lahko pokazalo na veliko razliko, ki postoji med povprečno mezdo delavcev in povprečnim profitom podjetnikov. Ravnotako zanimivo bi bil izkaz, koliko so delavci povprečno pomnožili svoj imetek, in koliko so svoj imetek pomnožili podjetniki. Pri delavcih bi lahko pisali ničle, o imetku podjetnikov pa da se je pomnožilo za milijone dolarjev.

Ta razlika bi pokazala, da se sadovi dela dele in sicer zelo krivično dele že v današnji kapitalistični družbi in da je zahteva socialistov popolnoma pravična in na mestu, da se ta krivica odpravi.

O enaki gospodarski pravici v človeški družbi se ne more govoriti in pisati, dokler postoji v nji krivična razdelitev sadov dela.

VESTI IZ NASELON

Socialna pravičnost in Father Ryan.

Cleveland, Ohio. — Izmed vseh "feature" člankov v Prosveti čitam najraje Molekova "Opazovanja", ker v njih človek vedno dobi sveže mišljenje in krepke komentarje o stvareh, ki so "od tega sveta". V sobotni št. z dne 16. jan. pa je Molek za sto let starejši kot navadno, človek s povsem drugačnimi močnanskimi operacijami kot je to njegova lastnost. V mislih imam namreč njegov komentar o father Ryanu, ki je načelnik Catholic Welfare Councila.

Zdi se mi, da je v tem slučaju Molek kriv enakega greha kot Trunk v zadevi profesorja Barnes, Trunk, kot razumem iz Molekovega komentarja, obsoja Barnesu radi njegovega stališča glede potrebe kompletne presnove krščanskih ver. Po Trunkovi logiki, pravi Molek, je profesor Barnes lump, itd., ker ne veruje v Trunkove dogme, kar mu pa nič ne škoduje. Trunk se je menda tudi znesel nad Molekom in ga imenoval hinavca, ker prezira father Ryana. Molek se obrne in zaluzi enako epiteto na zadnjega in pravi, da je njegovo delo neodkritno, oziroma hinavčina in kvakozstvo.

Vsi tisti, ki poznajo father Ryana in jim je znano njegovo delo na socialno ekonomskem polju, imajo popolnoma drugačno mnenje o njem kot pa naš Molek. (Pri tem ne mislim na Trunka, ker kolikor je meni znano je on toliko oddaljen od socialne filozofije Ryana, kot je razdalja med severnim in južnim tečajem.) In razlog, da se tukaj oglašam, je ta, ker se mi vidi, da ta Molekov komentar dela veliko krivico father Ryanu ("kar pa tudi njemu nič ne škodi"), ker zelo redki so posamezniki v Združenih državah, ki bi toliko delali za odpravo kapitalistične produkcije in distribucije potrebščin in odpravo izkoriščanja človeka po človeku kot deluje father Ryan — and he gets away with it, too. Tudi je zelo malo oseb, v katerih ima delavec boljšega in odkritostnejšega prijatelja kot je father Ryan, kljub temu, da je on katoliški duhovnik. Njegovi kritični spisi o kapitalistični ekonomiji veljajo v vseh mislečih krogih za avtoritativna dela. Npr. New Leader, ki je socialistični list najbolje vrste, večkrat citira iz spisov ali izjav father Ryana. In tudi čitatelji Prosvete bi ne škodovalo, ako bi bili bolj seznanjeni z delovanjem tega drznega duhovnika, ki se s svojo malo, a inteligentno skupino katolikov loči toliko od ortodoksnih rimokatolikov, kot se ločita npe in dan. (Glede teologije: je tukaj postranska stvar, kot je ista tudi postranska stvar pri father Ryanu.)

Nisem tega napisal z namenom, da akočim Moleku na vrat, ali pa da se naj te vrstice smatrajo za obrambo cerkve in katoliške hierarhije. Daleč proč. Kolikor se zanimam za cerkev in vero je to povsem akademisnega značaja. Mislim pa, da je potrebno in v dobrobit vseh, da obojamo tisto, kar je v resnici lahko obsojati in da damo kredit in dobro ime vsaki osebi, ki si to zasluži, ne glede na versko ali politično prepričanje.

A. Garden.

Redko slavje.

Kitzville, Minn. — Čitateljem Prosvete se bo morda čudno zdelo, ko bodo ugledali dopis iz Kitzvill, Minn. Treba je povedati, da ta naselbina večinoma obstoja iz slovenskih naseljencev. — Tukaj imamo dve podporni društvi, eno spada k SNPJ, namreč št. 161, drugo pa k JSKJ. O delavskih razmerah ni vredno poročati, omenim pa naj glede tega le toliko, da nikomur ne svetujem sem za delom, ker ga ni mogoče dobiti. Sporočiti imam veselo novico, da je zakonski par John Turk obhajal srebrno poroko ali 25 letnico zakonskega stanu, in sicer na Shinango Loc, Chisholm, Minn. Na tem mestu se jubilant Turk in njegova soproga želita zahvaliti vsem, ki so pri pomogli do tako lepega daru, davenport in dva stola. V ta namen je bila namreč nabrana vsota \$130. Omenim naj, da ni na tej slavnosti manjkalo okusnega prigrizka in drugih zemelj-

skih dobrin. Ob tej priliki so bili ljudje zelo radodarni, zakar jim gre iskrena hvala od strani Turkove družine, kajti obiskovalci so ju veselo presenetili. Hvala gre tudi Franku Turku iz Brooklyn, ki je z njegovo koncertno zabavo navzgoče tako, da sta naša jubilarita plesala in se vrtila kot bi bila 17 let stara. Razume se, da nismo v tej zaostali drugi, ampak je šlo vse kar v "luft". Slavje se je vršilo v Kitzvillu pri Josephu Turku.

Poročevalec.

Dokaz, da smo sužnji!

Staunton, Ill. — S člankom, ki ga je pisal br. Ivan Molek v 35. številki Prosvete, se strinjam. On namreč piše, da je ugovor, češ, da ni danes izvajana moderna sužnost nad delavci. Kdo more še zanikati, da nismo sužnji kapitalizma? V tujakšnjem rovu je družba vpeljala nov sistem, potem katerega se naklada premog s stroji, ki jih imenujejo konvejerje. Kompanija zahteva od dveh delavcev, ki delata pri enem stroju, da naložita 13 jamskih vozov, katerih vsak mora tehtati tri tone. Poleg tega pa se tudi zahteva, da delavci odstranijo kamenje, sulfor in šlet, in sicer vse, kar je pomešanega med premogom, in to predno se ga naloži voziček.

Razume se, da pod takimi ukazi in zahtevami se delavec že celo sam bolj priganja do skrajnosti, da ga ne odslave od dela. Večletnega premogarja, ki radi starosti težko izpolnjuje predložene mu naloge, ga odslave. Tako se je zgodilo v tujakšnjem rovu št. 2, da je bil odslavljen eden izmed najstarejših nakladalcev, ki je garal v rovu že 19 let za kompanijo. Dne 9. feb. t. l. je prišel v rov superintendent in gledal po vozičkih, ki navadno stoji naložen okrog šahta. Iakal je številke, ki jih obsejajo nakladalci vsak na svoj voziček, ko jih nalože. Ker številke, ki jo je iskal, ni mogel najti, je odšel, pa prišel je drugi dan spet v rov in je šel od voza do voza ter gledal na številke. Ko je prišel do prave, je zaukazal, da se mora dotični voziček zapeljati na stranske rovske tračnice, z namenom, da se pregleda. Nato je poklical nakladalca tistega vozička in ga odalovil.

Medtem so začeli čistiti premog v tistem vozičku in je baje vzelo par delavcev cele tri ure, da so izčistili premog, iz njega so odstranili vse, kar je vagalo tudi samo dve unci. Nato so odnesli na tehniko in vse skupaj je stehalo 50 funtov.

Jamski komitej je opozoril superintendenta, da je napravil napako, ko je dotičnega rudarja odalovil. Na to je bil opozorjen tudi poddistriktni predsednik, z namenom, da pride pomagat rešit zadevo. Drugi dan smo dobili poročilo od superintendenta, da je dotični premogar odslavljen in da ostane odslavljen. Tako smo zastavkali vsi do zadnjega moža.

Poddistriktni predsednik se ni hotel odzvati, da bi sam prišel na lice mesta, poslal pa je podpredsednika, ki nam je ukazal, da moramo iti takoj nazaj, delat, čemur pa se seveda nismo pokorili in stavka se nadaljuje. Harry Fishwick je bil tukaj v mestu, toda med nas ne pride. Kaj bo on ukrenil o tej zadevi, poročam prihodnjé.

Naročnik Prosvete.

Nekoliko odgovora.

Nokomis, Ill. — V 40. številki Prosvete z dne 16. feb. je bil priobčen dopis iz Witta, Ill. Pisec dopisa pravi, da se jaz skrčvam pod moškim imenom. To ni resnica, kaj me vendar dobro pozna? Je okrog 12 let. In če je čital pojasnilo pod njegovim dopisom, naj mu to zadostuje. To-liko o tem.

Nadalje piše on, da sem jaz pisala, da so vsi iz Witta krivi. To ni resnično. Lahko se enkrat moj dopis prečita, pa bo videl, da je bilo tam zapisano VEČINA iz Witta. Če je on tak resnično ljub, zakaj ne piše, da so 7 milj odklajeni od rova št. 10, Nokomis? In večina vaj Slovinci imajo delo taksaj, samo eden ne, vžarek pa je to, ker je še mladoleten. Poleg tega je še par starih možikov drugih narodnosti. Jaz sem le tiste omenila iz Witta, ki so bili pri North rovu pred stavko uposlani na št. 10, ne pa vsi iz Witta. To ni bilo resnično.

Zakaj pa dopisnik ne poroča, koliko jih je brez dela v Nokomisu, kajti od tam je mnogo družinskih očetov moralo s trebuhom za kruhom v največji zimi? Pustiti so morali težko zaslužene domove in iti po svetu. S tem v zvezi moram tudi omeniti, da še danes dva policaja stražita vhod v pisarno, da izprti delavci ne morejo blizu dela prosit. Omenjeni tudi piše, da so se Janezi pogovarjali, kaj bi bilo najboljšé. Toda dotični je bil tudi velik Janez, ko je peticijo podpisal, kar tudi sam priznava. Jaz sem le navadna ženska, nisem bistroumna, pa se še nikdar nisem podpisala, če nisem vedela zakaj se gre.

Dopisnik tudi pravi, da sem jih dobro prečela, ko so šli za delo prosit. Nisem jih štela, zato sem pa v manjšini poročala, pa njega sem v prvo število prištela. Dalje piše, da jih ni ravnatelj vprašal, o čemer sem jaz pisala. Jaz mu pa lahko dokažem, da je resnica, kar sem pisala. Morebiti pa vas ni vprašal, ker vas je že dobro poznal, ker je imel pred seboj napisana imena, katerim naj da delo. Ali ne? On dalje pravi, da jaz širim sovražstvo. To ni res, kajti jaz nisem prijateljica sovražstva, sem pa prijateljica resnice.

Imela bi še veliko več poročati, pa naj to zadostuje za danes, ker je škoda prostora v Prosveti za prekanja, kajti mi potrebujemo dobrega štiva, ki je izobraževalnega pomena, ker resnica je, da smo še daleč, daleč proč od izobrazbe.

Pozdravljam vse čitatelje Prosvete širom Amerike!
Louise Plahutnik.

Zahvala.

Clinton, Ind. — Na tem mestu se morava podpisana spet zahvaliti tujakšnjim društvom in posameznim rojakom ter rojakinjam, ki so priskočili nama na pomoč in so priredili skupno veselico dne 9. feb. t. l. v pomoč meni in moji družini.

Veseličo so priredili sledeča društva: št. 50 SNPJ, št. 213 SNPJ, št. 16 SSPZ iz Clintona, in št. 305 SNPJ iz Universal, Ind. — Iskrena hvala vsem društvom za pomoč! — Na veselici je sodeloval tudi soc. klub št. 41 JSZ in pripomogel k čistemu prebitku \$154.39, katero vsoto so izročili meni v pomoč.

Lepa hvala tudi društvu št. 461 SNPJ, katerega člani so mi darovali vsoto \$6, in društvu št. 143 SSPZ, ki mi je dalo vsoto \$6. Na tem mestu še želim zahvaliti tudi posameznim rojakom in rojakinjam ter društvom, ki so: št. 305 SNPJ je darovalo \$4.50; Louis Secondino, \$2; Mike Carroll, \$2; Frank Gorshe, \$1.50; Vincent Verhovnik, \$1; Louis Remesi, \$0.50; Frank Robnik \$2; Paul Gregorich, \$0.50; Ignaz Svarcel, \$1; Frank Zagar \$1; in Frank Mihelich \$1. Skupaj \$183.39.

Še enkrat lepa hvala vsem društvom in posameznim osebam za darila in za njih sodelovanje na veselici. Lepa hvala!
John in Mary Potisek.

Rada čita Prosveto.

Royalton, Ill. — Prigibno vam pošiljam polletno naročnino na Prosveto, ki jo vselej tako rada čitam radi vsakovrstnih novic, vesti, povesti in ertic. Tudi jaz hočem sporočiti nekoliko novic od tu, četudi nas tu ni veliko Slovencev; ena družina in štirje samci.

Novic ravno ni posebnih, z delom gre precej dobro, dobi se ga zelo težko. — Pred kratkim sem imela obravnavo na sodnjijski v Bentonju, Ill. Bilo je namreč tako-le: Ko sem pred časom šla spremit mojo hčer v Johnston City, Ill., sem na tamkajšnji postaji pač na peronu a platforme. Bila sem šele prvič tam. Bilo je pomoci in luči ni bilo. Ljudem sem se umikala toliko časa, da mi je platforme zmanjkalo pod nogami in sem padla. To je bilo pred 17 meseci. Dne 14. feb. se je vršila obravnavo. Nastopilo so priče, katerih vse so govorile resnico, razen dvaj, ki sta lagali za železniško kompanijo. Kljub temu sem izvojevala zmago.

Pozdrav vsem čitateljem Prosvete!
Johana Zupančič, Box 457, Royalton, Ill.

Agitirajte za "Prosveto"!

OPAZOVANJA

Father Ryan in socialna pravičnost.

Br. Anton Garden ima na drugem mestu današnje "Prosvete" dobro besedo v prid katoliškemu sociologu Johnu A. Ryanu, profesorju na katoliškem vseučilišču v Washingtonu, D. C., kjer je obenem tudi predsednik in tajnik — natančno ne vem — katoliške socialne organizacije "Catholic Welfare Council". Br. Garden je napisal že veliko čbrega za "Prosveto" in druge delavske liste. Njegove stvari vselej čitam z zanimanjem in se navadno strinjam z njim, toda tokrat: I beg to differ.

Predvsem moram reči, da me veseli stvarna polemika a somišljeniki prav tako kakor z načelnimi nasprotniki. Na ta način se čistijo pojmi in bogati znanje. Nič ni bolj mučnega človeku kot napačno naziranje, da konflikt mnenj je vključuje osebno mrznjo. To je grda zmot. Tukaj je tudi potrebno omeniti, da jaz niti najmanj ne črtim g. Trunka; saj tudi nimam povoda, ker Trunk mi še ni osebno storil nič žalega.

Br. Garden je mnenja, da sem v mojem članku "Socialna pravičnost — ki je nemogoča", naredil veliko krivico Ryanu, ker sem ga uvrstil med hinavce. Garden je tudi zapisal, da so "zelo redki posamezniki v Združenih državah, ki bi toliko delali za odpravo kapitalistične produkcije in distribucije potrebščin in za odpravo izkoriščanja človeka po človeku kot deluje father Ryan." Skratka: br. Garden ima Ryana za popolnega revolucionarja in socialist, čigar "kritični spisi o kapitalistični ekonomiji veljajo v vseh mislečih krogih za avtoritativna dela."

Povem takoj, da še nisem čital nobenega Ryanovega spisa, razen citatov. Da se nisem potrudil, so glavni vzrok citati, iz katerih smatram, da je "father" Ryan socialni reformist, kakrānih sem v mojem življenji prečital in srečal na stotine in ki so v bistvu vsi enaki: krpaajo kapitalistično družbo na sto različnih načinov. Jaz sem, brat Garden, prečital že toliko socialno-reformističnega "claptrape", da sem že obupal, da je sploh vredno še kaj iskati v tisti navleki, med katero spada tudi katoliško-sociološka krparija. Na podlagi tega dejstva sem tudi zapisal "fathra" Ryana med hinavce.

Ali se sem zmotil? Zmotiti se je človeško. Ako je Ryan res to,

kar trdi br. Garden, sem pripravljen na tem mestu priznati zmotu in preklepati mojo sodbo — ampak prej moram imeti dokaz. Ako je Ryan res, to, da namreč dela za odpravo kapitalizma, tedaj je socialist. Ali je res? Kaj pa Ryan postavlja na mesto kapitalizma? Kaj je njegov socialni program in cilj? Ali je član socialistične stranke?

Zabavljanje proti socialnemu zlu te ali one vrste in proti posameznim kapitalističnim krivicam še ni odpravljanje kapitalizma in izkoriščanje človeka po človeku! In to je, kar del Ryan. Kritizira posamezne krivice. Reformator je, kakršnih je na tisoče v Ameriki med katoliki, protestanti, židi in "what you have." Tak reformist je tudi Al Smith — in staviu kar hočete, čr je "father" Ryan volil Smitha, če je sploh koga, pri zadnjih volitvah. Ali mu naj zato damo kredit?

Da je "father" Ryan reformist, povzgam iz njegovega govora, ki ga je imel zadnji teden pa Chicago Forumu, ko je govoril "o socialnih smernicah katolikov". (Če bi bila ta polemika prišla prej, bi ga bil rad šel poslušat, sicer pa bo še prilika.) Čikaški listi ga citirajo, da je govoril o sledečih katoliško-socialnih svrhah: Družina je fundament človeške družbe; razpoka in porodna kontrola sta veliko zlo, ker divors vodi do samozadoščevanja (self-indulgence) in porodna kontrola povzroča nezdružene razmere valedredukcije prebivalstva; na ekonomski strani katoliki zahtevajo življenjsko mezdo za slehernega delavca in proporcijno grupno reprezentacijo v kongresu na tak način, da bodo zdravniki, odvetniki, trgovci, podjetniki itd. zastopani po svojem številu.

To je Ryan! Ali ni njegov govor jasen dokaz, da je Ryan a priori katoliški moralist in reformist? Ali se sistem kapitalistične produkcije odpravlja s pobijanjem razporek? Mar se odpravlja izkoriščanje človeka po človeku s pobijanjem porodne kontrole? Življenjska mezda! Ali je to vse, kar ima Ryan za delavca? Življenjska mezda naj odpravi kapitalizem? Vsi ekonomski kveki Amerike govorijo o življenjski mezdi. Celo tajnik Labor departmenta, ki je drugače republikanec in milijonar, udarja na struno življenjske mezde. In reforma predstavništva v kongresu! Mar to odpravi kapitalizem?

(Konec jutri.)

PISMENOST V JUGOSLAVIJI

(Izvirno.)

Slovenija na prvem (91.145%), skih 91.15% in znaša tako Južna Srbija na zadnjem (16.14%) mestu.

Praznik sv. Save je dal beorajski "Politiki" dobro idejo, da je zbrala podatke o splošni ljudski prosveti in to v prvem pogledu o pismenosti v naši državi.

Vsi podatki temeljijo na podlagi zadnjega popisovanja, ki se je izvršilo l. 1921, in na podatkih, ki jih zbira prosvetno ministrstvo. Ugotovljeno je, da je v Srbiji pismena samo ena tretjina prebivalstva. V stari Srbiji je popisovanje l. 1921 ugotovilo, da je pismenih moških 54.44 odstotkov, žensk pa 16.49 odstotkov. Povprečno torej znaša odstotek pismenosti 35.57%, torej samo ena tretjina prebivalstva stare Srbije. Po podatkih prosvetnega ministrstva se stanje v osmih letih ni dosti izpremenilo.

V drugih pokrajinah naše države je pismenost zelo različna. Na najslabšem je Južna Srbija, potem pride Bosna-Hercegovina in Crna gora. V južni Srbiji je pismenih moških 24.14%, pismenih žensk 8.43%, splošna pismenost 16.14%. Bosna s Hercegovino ima 29.10% pismenih moških, 10.35% pismenih žensk in znaša tako splošna pismenost 19.44%. Crna gora je malo boljše. Pismenih moških je 53.28 odstot., pismenih žensk 13.10% in znaša tako splošna pismenost 39.23%.

Najbolj pismena je Slovenija. To je le neznamen odstotek nepismenih. Med moškimi in ženskimi prebivalstvom ni v pismenosti skoro nobene razlike. Moških pismenih je 91.14%, žen-

(Dalej na 3. strani.)

AURORA LINE

NORTH SHORE LINE

SOUTH SHORE LINE

Direktno v krasne predmestje zapadno od Chicaga in v Fox River dolino.

Aurora	Lombard
Elgin	Villa Park
Naperville	Brimley
Geneva	Westmore
St. Charles	Warrenville
Whitland	West Chicago
Glen Ellyn	Wayne

Motor Coach zveza s West Motor Coach Company (Marigold Line) v

Naperville	La Grange
Downers Grove	Ontarioville
Hinsdale	Bloomington

ADDRES

Vlak pošti Jackson in Wells St. počinjajo; vatrati na Garfield Park Rapid Transit postajališče in ima direktno zvezo s "L"; Canal St., Maryland Ave., Laramie Ave., Oak Park Ave., Maryland in Belmont (stavljamo hitrih vlakov, kot so vatrati) na Maywood in Bellwood.)

(Izravna strelja in vna mesta in vsaj polna krasnega avtomobilske obsele in Skokie Valley.

Milwaukee	Highwood
Racine	Highland Park
Kenosha	Naperville
Zion	Glenview
Waukegan	Hickory Woods
Great Lakes	Winnetka
Lake Bluff	Kaukworth
Lake Forest	Mundelein
Port Sheridan	Lisle/verville

Redna avtomobilska zveza s North Shore Line vlaki v bližnja mesta

Fox Lake	Lake Zurich
Channel Lake	Woodstock
Melrose	Northbrook
Antioch	Waukegan
Lake Villa	Germans
Deerfield	Taeky

Vlak pošti Roosevelt Rd. postaje in vatrati na Adams in Webster Loop postajališča, Grand Ave., Belmont Ave., Wilson Ave., (Updown Central Station) in na Howard St., postajali na centralni strelji.

Blizu Industrijskega svetla južno od Chicaga, Duaneville in v Italijano in južno v letovisna mesta ob milijonastem jezero.

South Bend	Tremont
New Carlisle	(the Duane)
Madison Lake	Gary
Michigan City	East Chicago

Hammond

Motor coach avtomobilska zveza s Shore Line Motor Coach Company v Michigan City postaji do

Weston Harbor	Lakeland
St. Joseph	Union Pier
Bridgman	New Buffalo
Lawyer	Grand Beach

Vlak pošti na Randolph St. I. C. avtomobilske postajališča, vatrati na Van Buren St., Roosevelt Rd., 33rd St., (Clay Park), 33rd St., (Woodlawn) in Kensington, (stavljamo letovisna in redovnega letnega vlakov, kot so vatrati) na 33rd St. in Kensington

Telephone Traffic Department, Central 8280, za pojednila

Najboljša poslužba v vse kraje chieaškega ozemlja

Rezerinski jeklini, s kamnjenim podstavcem, izstavljajo in posredujejo telefonske aparate, vrtilne in avtomatske, ki sova tudi govorniki, radijske zveze in avtomatske vrtilne in avtomatske, podstavljajo, posredujejo in razpisujejo posameznike poslužbo — in elektronske telefonske poslužbe in avtomatske in mesta Chicaga v vse kraje chieaškega ozemlja. Čisto — in avtomatske, ne pravi ali stavljajo. Priloge ali oddate ka-

kar vam je dragi. Nekatere avtomatske in vrtilne, vrtilne in avtomatske ali vrtilne in posredujejo. Vi lahko lahko izstavljate vrtilne ali vrtilne ali po motor coach in avtomatske, in tako lahko. Ako se pripravite na leti, kitiše na vrtilne Gating and Recreation Bureau (Chicago) — 77 West Adams St., State 8280.

Bojni otroci, ki poje mladost...

(Izvirna.)

Ljubljana, 29. jan. 1929.

Otroci predmestnih šol, stari pod 14 leti, ki hodijo vsak dan iz barake v šolo, pojo o izgubljeni mladosti, ki se ne vrne več... Mladi kot rosa, pa pojo: Mladost ne pride več nazaj... Hudo morajo trpeti a svojo mladostjo, hudo navzkriž so morali priti s svojim življenjem, da nimajo mladosti v mladosti.

V soboto so delili ljubljanskim ljudskošolskim učencem spravevala za prvo šolsko polletje 1928-1929. Ob tej priliki je nekdo obiskal učitelje na predmestnih šolah, da se pofornirajo, kakšna je povojna in predmestna mladina in kako gleda ta mladina na življenje.

Učitelj A. je začel pripovedovati: "Vprašal sem otroke v prvem razredu, kaj želi kdo postati? Eden mi je odgovoril, da hoče biti oče, drugi trgovec, tretji duhovnik, četrti voznik, peti veleposelnik, šesti natak, sedmi brivec.

"Ta-le pravi, da se bo končal", se je nenadoma oglašil fant iz zadnje klopi. Vprašal sem ga, ali je res, da se misli končati.

Da! — mi je pritrdil bled

fantek, sin revnih predmestnih staršev. Ko bom velik, se obesim. Spelzal bom na visoko drevo tako visoko, da me ne bo nobeden dosegel, le veter, ki me bo pozibaval.

— A čemu hočeš to storiti?
— Zato!
— Kaj vendar misliš? Saj potem boš mrtev.

Nasmehal se mi je, hahaha... Mislim, da gre za osamelost, a ko sem pregledal vse razrede, sem videl, da je še več takih županec, ki se jim je življenje zagrenilo in zamerilo. Oni vidijo v življenju veliko zlo, ki je lažje od njih in bi jih strlo, kadar bi dorastli, zato gojijo take samomorilne misli v svojih otroški naivnosti in resnosti. So otroci revnih delavskih staršev ali zadolženih kmetov, telesno bolnih in živčno bolnih ljudi. Z obraza jim bereš gorje, tesnino, vetrihni barak, v katerih matere vsako leto rodijo enega otroka, a ne vedo kaj jim bodo dali jesti in s čim ga bodo oblačili.

"Mene pa še niste nič vprašali," se oglašal droben fantek z vodenimi očmi.

"Nu, kaj pa bi ti hotel biti?"
"Jaz pa bom rajši eno zapel."

In s starčevskim glasom je zapel pesem, ki jo poje fantje, odrasli fantje, kadar gredo k vojakom. Ta pa jo je zapel s svojim šestim letom in jo je pel resno in čuvstveno:

"Zato pa rečem jaz: Najlepša je mladost! Mladost, mladost, mladost ne pride več nazaj..."

V svojem šestem letu življenja, v prvem razredu ljudske šole je fant, ki nima mladosti in ki jo pogreša že vse svoje prvo leto življenja. Morda je hodil s to svojo bolestjo, s tihim srcem na življenje tiho okoli in ni nikomur zaupal svojega strahu pred življenjem, v katerega je stopil ne kot otrok, marveč kot zreli človek in je slutil: Iz matere je stopil v svet in je postal starec. Prvi pogled mu je padel na lesene stene barake, prvi njegov jok se je razgubil med tramovjem dolgega prostora in mu nikdo ni odgovoril nanj. In je hodil tih med otroci in ljudmi, dokler ni zaslišal te pesmi o mladosti:

"Najlepša je mladost!" in je obenem bridko spoznal, da "mladost ne pride več nazaj..."

Zdaj mu je mogoče postala ta pesem način, s katerim občuje s ljudmi, mogoče jo poje pogostokrat...

Učitelj mi pove: "To pesem mi je že poprej vsak mesec poenkrat zapel. Vsakokrat je dvignil roko in povedal, da ve lepo novo pesem in da bi mi jo rad zapel. No, pa zapoj! — sem mu govoril. In vsakič mi je zapel to pesem o mladosti, ki se mu ne

vrne več... I sproti je spet pozabil nanjo."

Kadar ga življenje znova udari, spet zapoje. Potem pozabi. Ubogi fant, kako se boš prilizal skozi življenje. Mogoče boš našel skozi mesta in boš začel to svojo pesem, kako jo poje fantje, ki gredo v vojsko, pa boš obstal kje na križišču ulic in to bo povzročilo karkoli... Voden oči imal, ne pojde lahko s teboj, fant s predmestne ulice...

Učitelj govori: "Vsi, ki gledajo s melanholijo na svet, so bolni. Ko bi jih videli, kakšni so ti revčki! Prisostvoval sem zdravniškemu pregledu. V vsem razredu je bilo samo par zdravih dečkov, vsi drugi so bili sama kost in koža. Kaj jeste? — jih je spraševal zdravnik. Kavjo z žgance, jutraj, popoldan in zvečer, včasih še krompir in zelje."

"Kakšni so učni uspehi?"
"Se precej dobri. Seveda jih skušam vse naučiti v šoli, doma se itak ne morejo nič učiti. Nekateri stanujejo v kolibah, ki bi se za živino ne bile primerne."

"S kakšnimi občutki so sprejemali otroci spravevala?" sem vprašal učitelja B.
"Tako, kot sprejemajo delavci svojo plačo. Večina spravevala se pogleda na marveč jih je kar spravila. Včasih smo spravevala takoj razgrnili in preleteli, koliko je takih in koliko onih redov, radovedni, ali smo se v šoli kaj popravili. Ti otroci pa nič."

"Kako si razlagate ta pojav, g. učitelj?"

"Otroci so briksone že več doživeli, kot bi jim človek po njihovih letih prisodil."

Kdor pozna življenje v barakah, ali revnih delavskih kolonijah, kjer je v eni sami hiši po 150 otrok in je hiša stara in vlažna in se njeni stanovanjci gnetejo v njej... ta bo vedel, koliko preživi tak otrok.

"Ali so vsi tako malomarni za pouk?" sem vprašal in sem vedel, da natihno delam krivico otrokom, ako pravim "malomarni", ker to je od življenja.

"Se tudi izjema: Imam 7-letno punčko v šoli, ki je nenavadno marljiva učenka. Pred dnevi sem opazil, da se komaj drži po konci. Vprašal sem jo, kaj ji je, in mi je povedala, da ima influenco. Počakaj, sem jo domov pospešil, da se je trkrala s potoma zgrudila na tla v aneg od slabosti. Če je ne bi slučajno našel brat nje, bi lahko bilo najhujše. Ko smo v soboto delili spravevala, je prišla njena mati po spravevalo, hčerka ni dala prej miru; hotela je imeti čimprej spravevalo v rokah. Za šolo je vsa navdušena, le vedno sanjari o očetu. Na šole niti ga ji je ubilo. In njega ne more pozabiti. Ob kosilu se apomni nanj pa vpraša mater: Mamica, kje je oče sedaj, kaj dela? Kako mu je zdaj, ko sneži, kako pa očka obeduje, saj ne more v krsti sedeti pokonci... In tako dalje sprašuje mater. Pogreša očeta, ki jo je vsak dan po službi vzel v naročje in se igral s njo. Tega pogreša, samotno ji je brez tega.

"Kakšni pa so otroci na vaši šoli?" sem vprašal tretjega učitelja.
"Taki, kot so menda povsod na šolah, kjer se šolajo otroci nižjih razov, da ne bodo učakali svojega 14. leta."

Tako mi je dejal učitelj. Za vse te otroke bi vedel tisti fantek z vodenimi očmi v prvem razredu pesem, zanje zapeto: Najlepša je mladost, mladost ne pride več nazaj...

Zanje še prišla ni.

NAZNANILJO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potem naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe nazlov članov in članic, nazlove novih članov, ter imena in nazlove odstojnih, črtanih in izločenih članov naznaniti upravniki Prosveita, da se lahko točno vredi imenik za polnjenje lista Prosveita. Imena in nazlove, katere pošlje glavni tajnik ostanejo tam v arhivu in jih upravnik ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na naznanj nate pripravljene listine vse nazlove upravništva Prosveita posebej. Pri vsaki spremembi nazlova upravništva Prosveita posebej. Pri vsaki spremembi nazlova naj se vsakoj čez eni stari in novi nazlov. Upravništvo naj ne apolira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravitelj.

(Dobro prebrati!)

(Dobro prebrati!)

Pazite se pred "FLU"

Opozorjajo zdravstvene oblasti

Na stotine novih slučajev je sporočanih dnevno. Torej bodite previdni. Veliko lažje je se obvarovati pred to hudo boleznijo, kot jo zdraviti. Ako ste zanesmarili stanje vašega želodca in črev, tedaj ne zamudite dati temu pozornost takoj.

Tudi ako niste popolnoma zaprti, vse eno je priporočljivo, da očistite vaš sistem. Vsi zdravniki so edini, da je ni važnejše stvari v tem slučaju.

Pol ure pred jedjo vzemite eno žlico Trimerjevega grenkega vina, da ojačate prebavo in povečate izločanje o-

stankov. To prijazno zdravilno vino, kaskarna in zelišča pomagajo delovanju in vsa nareda zmogljive ubraniti se prehladov in "flu". Čuvajte se ostrih žibčenj, ki slabe. V vsaki lekarni po \$1.25.

Pošite brezplačno prosto
Pisite na Jos. Triner Company,
1235 So. Ashland Ave., Chicago,
Ill., za brezplačni vzorec.
Ime
Naslov
Država
Družina

IZVETNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveita vseh dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svoto \$4.99.

Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveita za eno leto za svoto \$3.50.

To velja za člane S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$7.50.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveita in skupno vrednost na \$2.50 knjig, a pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HRB- TENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$3.50. Nečlani pošljajo \$4.50. Ali pa za \$2.99 pol leta list Prosveita in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.50.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsek mora poslati cele svote brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošiljam \$.....

Ime

Naslov

Država

Čl. družina

Znižana cena knjig Književne Matice S.N.P.J.

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsake lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in moralne bi jih imeli v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENC — ta knjiga vsega 632 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna \$5.00 — sedaj \$4.99

SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA — izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnili, vredna \$2.00 — sedaj 50c

ZAKON BIOGENEZE — ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50 — sedaj 50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU — povest iz življenja ameriških frančikanov in doživljaji rojaka, vsebuje prave aile, vredna \$1.50 — sedaj 50c

ZAJEDALCI — povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna \$1.75 — sedaj 50c

JIMMY HIGGINS — zanimiva in krasna povest, spisal dobroznani pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna \$1.00 — sedaj 50c

Ta znižana cena je veljavna od 1. novembra 1928 pa do 1. aprila 1929.

Odgirajte ta listek, priložite potrebno svoto v pisno in pošljite na Prosveito.

PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošiljam svoto \$..... kot naročila za sledeče knjige:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....